



PROKLETÉ PENÍZE

ANTONÍN JIROTKA

Věžeňské dveře zaskřípaly.

Ano, pane doktore, nemusíte nic vysvětlovat, vždyť už jsem to četl nebo slyšel stokrát. Lhát vlastnímu advokátovi se nemá, neboť taková je nejjistější cesta do pekel. Vím to, a uznávám. Jenže já nelžu. Ne snad kvůli nějakým skautským zásadám, ale především proto, že to nedovedu. Mnohokrát jsem přemýšlel, proč lidé tak snadno naletí nehorázným podvodníkům. Jsem přesvědčen, že je to především šarmem, s jakým profesionální lháři dovedou svou legendu převyprávět. Dobrý herec umí i špatný text zahrát tak, že mu uvěříte. A já jsem, bohužel, v tomhle oboru jen šmíra, prostě netalentovaný ochotník. Snad jen Laura mi trochu věřila, ale to jen proto, že jsem do toho dával celou duši...

Tak ale k věci. Babička, která mě vychovávala, měla přesnou představu o tom, co

přináší štěstí, a co ne. Stručně by se dalo říct, že hodnoty poctivě získané a vydřené představují mír v duši a spokojenost, zatímco odměny nespravedlivé či věci ukradené jsou ulepeny smůlou a není člověku dáno se z nich radovat. Z tohoto hlediska byly peníze Variobanky přímo prokleté a každý, kdo se s nimi dostal do styku, to zatraceně odskákal. V duchu se omlouvám nebožce bábince, kdybych dal na její slova, neseděli jsme dneska v cimře se zamřížovaným oknem.

Na začátku mého příběhu byla holka hezká tak, že se až tajil dech. Vyjel jsem si tenkrát na bicyklu, mám za městem tako-

vou nacvičenou trasu, okruh měří přibližně dvacet kilometrů, žádné velké kopce, jen úzká asfaltová silnička, docela jako za starých časů. A bylo jaro, kvetly jabloně, prostě krása. Laura do té kýčaršské idylky zapadla jako útržek z pohádkové skládačky. Auto stálo kousek od křížku na rozcestí a ona u něj, bezradná, jak se na dámu sluší. Zastavil jsem a slezl z kola.

„Můžu pro vás něco udělat?“

Pokrčila rameny a netrpělivě podupávala podpatkem střevíce v prachu krajnice. Čekala chlapa v dílenském overalu, ne šaška na kole.

„Nevím. Nejede to. Snad kdybyste odněkud zatelefonoval... Já mám totiž mobil vybitý. Je to krám, co nefunguje, zrovna, když je potřeba.“

„Jasně, zařídím. Ale můžu se na to kouknout?“

Otevřela kapotu dost neochotně, co se má v takovém krásném autě hrabat nějaký amatér. A měla pravdu, na starou škodovku bych si možná ještě troufl, tam člověk věděl, co a jak funguje. Moderní peugeot je proti tomu takový počítač a kosmická strojovna dohromady, neměl jsem nárok něco opravit, jen jsem dětinsky prodlužoval naše setkání.

„Chce to značkový servis,“ řekla.

„Snad,“ připustil jsem a snažil se vypadat důležitě. A pak jsem si všiml vypadlého kablíku, bylo celkem jasné, kam patří, jinam se zasunout nedal.

„Zkuste to.“

Nasedla a otočila klíčkem, motor zabouřil jako srdce formule jedna. Přibouchl jsem kapotu a předvedl úsměv kouzelníka.

„To je ohromné. Vy jste fakt génius!“

Skromně jsem pokrčil rameny na znamení, že taková maličkost nestojí za řeč.

„Poslyšte, co jsem dlužná? Koho by napadlo, že takový machr jezdí krajem na kole...“

Řekl jsem, že pomáhat dívkám v nesnázích je pro gentlemana radost, a tak docela největší odměna, o níž se sotva odvažuju snít, by byla příležitost pozvat krásnou řidičku na večeři.

Usmála se.

„Jistě, proč ne? Jmenuju se Laura Laroňová.“ Podala mi ruku a nadiktovala číslo telefonu.

„Tak hezkou cestu.“

Blondaté vlasy vlály z dokořán otevřeného okénka odjíždějícího vozu, bílá dvířka ruky zamávala na pozdrav. Nasedl jsem na svůj stroj a do rytmu pedálů si opakoval to devítimístné telefonní číslo, abych snad nezapomněl. V první hospodě jsem poprosil o tužku a spojení ke krásné Lauře vyryl do papírového pivního táčku.

Poprvé jsme se sešli ve vinárně u Šneleřů, podruhé v Savarinu, potřetí v Baribaru. Potom mě pozvala domů. Jeli jsme taxíkem přes celé město, byla horká noc a na zahradě malebné vilky v Radlicích voněly růže. Víte, pane doktore, přítomnost krásné ženy mě dokáže přímo elektrizovat. Myslím, že nikdy v životě jsem nebyl tak vtipný, nikdy jsem neutrácel tolik peněz a nikdy tak nelhal.

Báječná ženská s přepychovým autem a krásným rodinným domem, absolventka právnické fakulty, dcera uznávaného diplomata. Co mohl takové kočce nabídnout pejsek s hluboce podprůměrným platem knihovníka? Praní klotových rukávů a nudný život od výplaty k výplatě. Víc nic. Nedomáhal jsem přiznat pravdu a vydával jsem se radši za úspěšného umělce, hudebníka, jehož skladby se hrají v celém světě. V muzice se naštěstí vůbec nevyznala, a tak jsem mohl nedbale číslovat sonáty a symfonie, hovořit o neexistujících orchestrech a dělat si legraci z dirigentů, kteří nikdy nežili.

Vždycky před schůzkou jsem se pečlivě připravil jako žák na zkoušku, potom už bylo snadné stočit řeč jednou na Španělsko, jindy na Japonsko nebo Kanadu. Vyprávěl jsem vyčtené postřehy o cizích zemích a s vrozenou skromností jen občas utrousil pár poznámek o nadšeném obecenství.

„Ty vážně chodíš na vlastní koncerty tak nerad?“

„Vážně,“ přikývl jsem. „Nikdy v životě jsem se nezbavil trémy.“

„Ty a trémista!“ zasmála se zvonivě, číšník přinesl další láhev šampaňského a já v duchu počítal, jak dlouho ještě dokážu tohle nákladné divadélko financovat. Laura byla jako droga a dokonale vyvrátila můj dosud poklidný život z kolejí. Utratil jsem úspory, prodal rodinné šperky a začal si půjčovat od kolegů.

Na tu zprávu v novinách jsem narazil docela náhodou. První verze byla nejasná, palcové titulky mluvily o střelbě a krvi, ale co se doopravdy událo, to se člověk dozvěděl až z rozumnějších článků dalších dnů. Znáte určitě celý případ mnohem lépe, já situaci vyprávím jen z vlastního hlediska. Dozvěděl jsem se, že jakýsi R. M., teprve později se ukázalo že se jmenoval Richard Malina, tak tedy tenhle chlapec si vymyslel celkem jednoduchý trik, jak z Variabilní banky vytáhnout peníze. O podrobnostech vážně nevím, ani mě nezajímaly. Byl v tom podvod s falešnými bankovními příkazy, k tomu ještě nějaký počítačový podraz, zkrátka, pan Malina si u přepážky vyzvedl milion a docela klidně odešel. Možná mohl chtít i víc, ale to by bylo moc nápadné. Následující týden trik

zopakoval a podobně to dělal skoro čtvrt roku. Když si šel pro desátý miliónek, tak se konečně ucho u džbánů utrhlo. Pozorný pokladník si všiml nějakých nesrovnalostí, pochopil, že vážený klient je vlastně lotr a stiskl skryté tlačítko poplachového zařízení. A v tu chvíli udělala bankovní ochranka velkou chybu. Místo, aby pánové z bezpečnostní služby Malinu tiše a nenápadně sebrali, vtrhli do haly s pistolemi v rukou jako při nějakých manévrech. Podvodník se nechtěl nechat chytit, proto taky vytáhl zbraň a začalo se střílet. Jeden z uniformovaných strážců to dostal do hlavy a byl na místě mrtvý. Richard Malina schytl kulky dvě, v bezvědomí byl odvezen do vězeňské nemocnice. Nejdříve to s ním vypadalo docela dobře, ale pak přišly nějaké komplikace a on umřel. To byla pro policii rána, po technické stránce byl sice případ vcelku vyřešený, ale ukradené peníze byly pryč a nikdo nevěděl, kde je hledat. Určitě se vyzkoušela spousta možností, ovšem podle toho, co se psalo, tak neúspěšně.

Víte, už jako kluka na škole mě děsně bavilo vžívat se do myšlení jiných lidí. Vždycky jsem dokázal objevit všechny skryše, kam rodiče ukládali vánoční dárky, když táta dočista zapomněl heslo vkladní knížky, probral jsem romány, které v té době četl a na vnitřní straně desek jedné detektivky jsem našel příslušné slovo poznamenané. Byla to taková sázka, ale dost často vycházela. Pamatuju, jednou profesor matematiky přinesl do třídy programovatelný zámek na číselný kód a demonstroval tak žactvu lekci z kombinatoriky. Spočítal, kolik měsíců by musel člověk kroutit kolečky, aby se alespoň přiblížil k nějaké pravděpodobné možnosti tu věc otevřít. Já to odemkl za dvacet vteřin, protože mě napadlo, že učitel určitě nastavil zámek na nějakou milovanou konstantu, například na Ludolfovo číslo...

Ted trochu zabíhám, ale snažím se jen vysvětlit, proč jsem se vlastně do celé věci pustil. Nutně jsem potřeboval peníze a noviny mi předestřely příběh člověka, který někam ukrýl devět milionů. Zpočátku jsem to bral jako hru. Na kousek papíru jsem si poznamenal, co asi už policie sama prověřila, a kde je nějaké pátrání jen ztrátou času. Jistě probrali veškeré příbuzenstvo, nově vzniklá bankovní konta, nejspíš nahlédli i do katastrof nemovitostí, jestli Malina náhodou neinvestoval do nějakých pozemků či budov. Devět milionů v hotovosti. Není to tak mnoho, aby se finanční svět otrásl, na druhé straně je to dost velká částka na to, aby vzbudila pozornost. Jestli měl Malina trochu rozumu v hlavě, což asi měl, když tak elegantně banku ošidil, určitě nezačal okázale utrácet. Naopak. Jistě se choval skromně, jako člověk, co musí v dlani desetkrát převrátit každou korunu. Ukradený kapitál se podobá nově zasazenému stroměčku, na jehož ovoce je nutno pár let počkat. Takže kam ty prachy schoval? Kde je sad slibující bohatou úrodu?“

„Skoro ti to závidím?“

„Co prosím?“

„No to Japonsko. Proč tam vlastně tak milujou českou hudbu?“

„Asi jsme si bližší, než se zdá,“ řekl jsem neutrálně.

Laura vyslechla zprávu o koncertním turné na druhé straně zeměkoule s chápavým úsměvem. Ostatně, jak pravila, i ona sama má spoustu práce, takže jí má delší nepřítomnost přijde celkem vhod. Rozloučili jsme se a já ještě dlouho z ulice sledoval rozsvícené okno jejího pokoje. V duchu jsem litoval, že tak hrozně lžu. Kdepak Tokio nebo Fudžijama. Pan knihovník si vybral dovolenou, kterou hodlá strávit v jihočeském městečku jménem Karlov. Sám, v laciné turistické ubytovně. Mizerná vyhlídka, ale je tu kousek naděje, že se zpátky vrátí jako bohatý muž. A takovému se leccos odpustí.

Aspoň vidíte, pane doktore, jaký jsem byl vůl. Ani mi to dneska nejde přes pus. Ale stalo se to, já opravdu věřil, že jestli ty peníze objevím, padne mi Laura Laroňová do náruče jako v nějakém hodně blbém biografu.

Richard Malina se v Karlově narodil, vyrostl tam, bytostně byl s tím městečkem svázan. I když v posledních letech pracoval v Praze, každý víkend se sem vracel jako domů. Tady, usoudil jsem, nejinde, jsou ty prachy schované. Doma je ovšem neměl, to by je našla policejní prohlídka. Asi počítal s tím, že jestli ho přece jen seberou, tak si odsedí trest a po návratu na něj bude čekat poklad. Na jeho hledání jsem ovšem potřeboval o tom chlapovi vědět něco víc. Na místním gymnáziu jsem si nechal předložit seznamy absolventů, a pak začal obcházet Richardovy spolužáky. Někteří ani nevěděli, že už je mrtvý a do čeho se zapletl, jiní si na něj pamatovali jen nepřesně a matně, nicméně o krásných školních letech se každý rozpovídal docela rád. Čas od času jsem měl pocit, že už jsem docela blízko. Jednou prý koloval po škole jakýsi posměšný pamflet na ředitele, pátralo se ve všech třídách a mladý Malina zasunul spisek do kulatého otvoru v kytáře zvané španělka. Objeven tehdy nebyl a dost možná, že je v tom nástroji dodnes...

Samozřejmě, devět milionů by se stěží vešlo do basy nebo velkého bubnu, a i pak by to bylo slyšet na zvuku. Poznal jsem však kousek Richardova uvažování.

Jindy, při sportovním zájezdu na horách, měli kluci na pokojíku přísně zakázanou kořalku a při náhlé kontrole zastrčil Malina duchapřítomně láhev do vyhaslých kamen. Dobrý nápad, ovšem nesmí se potom zatopit.

Nebudu vás otravovat tím, co jsem všechno vyzkoušel, metoda typu pokus a omyl je neobyčejně zdoluhavá. Prohledal jsem polorozpadlé seníky, kde si dávní spolužáci hrávali, prolezl kanalizační štolu se spoustou krys a páchnoucím potokem, šplhal jsem dokonce po stromech, v jejichž větvích si kdysi kluci budovali pozorovatelný. Nic, samá voda, bylo pomalu na čase celou záležitost vzdát. Škoda, že jsem to neudělal. Ten poslední zásah osudu měl podobu ožralého chlapa, co je za pivo a panáka rumu ochoten upsat duši čertu.

„Ještě do druhý nohy, pane.“

Vyhověl jsem.

„Jasně, že jsem Říšu znal. Co jen sme se nadělali průserů...“

Za hodinu blábolení přibyl na účtence vějíř čárek a já se nedozvěděl nic. Až pak, z čista jasna, stará historka.

„Tu bouchačku jsme našli ve zvonici. Fakt, musela tam bejt eště z války.“

Ve hřbitovním kostele, do jehož věže kluci často tajně lezli, jednou objevili pod dutě znějícím dřevěným schodem starou armádní pistoli a několik krabiček nábojů. Po důkladném vyčištění zbraň bezvadně fungovala, chodili s ní tajně střílet do lesa. Pak to někdo shodil a byl z toho malér a snížené známky z mravů.

Moc vážně jsem to vyprávění nebral, pane doktore, ale vyzkoušel jsem už tolik nesmyslů, že jsem se na tu zvonici skutečně zašel podívat. Dřevěné dveře s petlicí bez zámku, točité schody, všude špína a pavučiny. V celém kostelíku už dávno nebylo, co ukrást. Na devátém stupni jsem nadzdvihl léty prošlapanou fošnu a spatřil balíčky pětistícovek ještě spojených bankovními páskami.

Bylo to opojné vítězství. V místním klenotnictví jsem koupil nádherný briliantový prsten a plný nadšení a lásky se vrátil zpátky do Prahy. Okamžitě jsem volal Lauru, bohužel zrovna neměla čas, a tak jsem ji vlastně už nikdy neviděl.

Ráno, když jsem v dobré náladě odcházel do práce, se na mě vrhly gorily ze zášahové jednotky. Byl to šok, doktore, nejdřív jsem myslel, že jde o nějaké gangstery nebo mafiány, skoro se mi ulevilo, když jsem zjistil, že jsou to policisté. No co, myslel jsem si, vždyť se toho tolik nestalo. Našel jsem ukradené peníze a pomohl při-

pad dořešit, vlastně by měli poděkovat. Nikdo přece nedokáže, že jsem si chtěl ty prachy opravdu nechat. Pravda, s tím prstenem to byla trochu chyba, ale určitě to půjde omluvit pochopitelnou euforií. Možná i na nálezně mám nárok, a jestli je to pořád deset procent, tak můžu kupovat prstýnky po tuctech.

Nebál jsem se, dokud nezačaly první výslechy. To jsem totiž pochopil, že kriminalisté už mají v případě jasno. Ani náhodou nepřipustili, že jsem jen snaživý čtenář novin, co potřeboval na útratu pro krásnou holku a všechno další si jenom vymyslel a vydedukoval. Pro ně jsem šéf zločineckého spolku, hlavní organizátor celé série bankovních podvodů. Malina byl prý jen nastrčená figura, pěšák, co slepě vykonával cizí příkazy. Je to absurdní, ale nejhorší je, že to tak opravdu vypadá. Víte, já mám za sebou šest semestrů matematicko-fyzikální fakulty, nějaký čas jsem dělal do počítačů a možná bych některé bankovní systémy opravdu dokázal zvládnout. Navíc, kdysi, před lety, když se v rodině řešilo dědictví po jednom vzdáleném strýčkovi, jsem kvůli urychlení jednání zfalšoval jeho podpis. Nešlo o žádnou velkou hodnotu, ale úřední listiny jsou posvátné, když to prasklo, dostal jsem podmínku. Je to samozřejmě dávno zahlazené, ale vyšetřovatelé mají k takovým záznamům přístup. Zkrátka, pane advokáte, já být policista, tak se seberu taky. Mohl jsem to zařídit, motal jsem se kolem, téměř všechny peníze z velikánského podvodu u mne našli. Chápejte, já vážně nečekám, že mě z toho vysekáte. Koneckonců jsem ty prachy ukrást chtěl a vědomě tak riskoval pří-

padný trest. Ale nemám nic společného s žádným střelením. Nikdy bych neposlal k bankovní přepážce chlapa s pistolí, jsem možná lump, ale ne organizátor zabíjení. To byste měl vědět, a jestli mi uvěříte, tak jsem docela spokojený.

Nedělám si iluze, že přesvědčíte soudce, ale kdybyste, pane doktore, dokázal tuhle záležitost vysvětlit Lauře, byl bych nejděčnější člověk na světě. Myslím tu na ni skoro pořád. Když přijdou deprese, a tohle místo je na ně jako stvořené, zavřu oči a v duchu si promítám vzpomínky jako film. Rozkvetlé stromy, auto u kraje cesty, dívka s vlající sukni u nepojízdného auta. Věřte, že taková představa dokáže i kriminál udělat snesitelným?

„Jistě,“ řekl právník a rozpačitě se usmál.

Když odcházel, připadal si trochu provinile. Původně se chtěl zmínit o tom, že jistá Laura Laroňová pracuje u policie jako vyšetřovatelka. S profesionální rutinou si proto svého zamilovaného nápadníka trochu proklepla. Naivní muzikantská legenda byla docela zábavná, ale poněkud ji znepokojovalo, že pan knihovník tak výrazně utrácí nad poměry. Poslala na něj vlčáky z kriminálky, a když dostala na stůl zprávu o pobytu v rodném městě zabitého podvodníka a kopii pozoruhodné účtenky z místního klenotnictví, sama dala podnět k zahájení trestního řízení. Inu, svět je zlý. Obviněný, který v cele předběžného zadržení sní sen o romantické lásce, na rozdíl od advokáta, rozhodně nemusí vědět všechno.

Ilustrace Kristina POKORNÁ



*Pozor, jede
lůžkový vlak!*

*Jestli se z této cesty
vrátíš živ a zdrav,
to je relativní!*

*Měl by sis vzít
deštník!*

*Stany s nadstan-
dardním vybavením*

*Tvá jízda je
otřesná –
vrat' autoškolné*

Z NOVÝCH ZNAČEK PETRA HEROUTA